

Jedra Boke

MJESEČNA PUBLIKACIJA POMORSKOG MUZEJA CRNE GORE - KOTOR, JANUAR 2018

POMORSKI MUZEJ 2017

I u 2017. godini Pomorski muzej Crne Gore u Kotoru nastavio je da razvija svestrane aktivnosti, kojima već duži niz godina održava vodeću poziciju među muzejskim institucijama u državi. Uz uspješno ostvarivanje redovne muzejske djelatnosti, kolektiv Muzeja je u 2017. godini bio posvećen organizaciji izložbi, zatim realizaciji izdavačkih projekata, kao i organizaciji promocija novih knjiga drugih izdavača. Bili smo počašćeni posjetama zvaničnika, a ostali smo nezaobilazno mjesto velikog broja turista. Nastavili smo da plovimo punim jedrima vjerujući u ono što radimo. Posvećeni smo misiji njegovanja civilizacijskog nasljeđa ovog podneblja i širenju snage duha stare Boke Kotorске.

(Kompletan pregled svih važnih aktivnosti na stranama 3 - 9)

Jedra Boke je mjesečna publikacija
Pomorskog muzeja Crne Gore
Kotor

Januar 2018. godine

Direktor Pomorskog muzeja
Andro Radulović

Savjet Pomorskog muzeja

Od 14. septembra 2017. g. formiran je
Savjet Pomorskog muzeja koji će naredne 4
godine raditi u sljedećem sastavu:

Đuro Beli Prijjić, predsjednik
Draško Dragaš, član
Dragana Lalošević, član
Vesna Prlja, član
Slavko Dabinović, član

Prijatelji i saradnici

Mr Mileva Pejaković Vujošević
Prof. dr Antun Sbutega
Prof. dr Gracijela Čulić
Don Anton Belan
mr Stevan Korđić
Prof. dr Milenko Pasinović
Milan Sbutega
Zoran Radimiri
Željko Brguljan
Petar Palavršić
Slavko Dabinović
Radojka Abramović
Jelena Karadžić
Ilija Mlinarević
Milica Vujović
Smiljka Strunjaš
Danijela Nikčević

Jedra Boke sadržajno i tehnički oblikuje
Drago Brdar

Pomorski muzej Crne Gore Kotor

Trg Bokeljske Mornarice 391 Kotor, 82000

Telefon: +382 (0) 32 304 720

Fax: +382 (0) 32 325 883

Website: www.museummaritimum.com

e-mail: pom.muzej.dir@t-com.me

Pomorski muzej Crne Gore u Kotoru nastao je postepenim razvitkom prvobitne zbirke Bratovštine "Bokeljska mornarica", utemeljene oko 1880. godine, koja je od 1900. godine otvorena za javnost, a 1938. godine preuređena i otvorena na prvom spratu sadašnje muzejske zgrade, barokne palate plemićke porodice Grgurina iz početka XVIII vijeka, koja je od 1949-1952. godine kompletno restaurirana i adaptirana za potrebe Muzeja. Danas je Pomorski muzej institucija kulture Republike Crne Gore.

Misija Pomorskog muzeja Crne Gore u Kotoru je da čuva sjećanje naše zajednice na bogatu pomorsku istoriju Boke Kotsorske i njeno izuzetno kulturno nasljeđe.

Antun Tonko Tomić **1924-2017**

Ovog januara navršilo se godinu dana od smrti poštovanog **Antuna Tonka Tomića**, svojevrsnog hroničara Dobrote, autora dvije značajne knjige – **Crkva Sv. Mateja u Dobroti** i **Dobrota – povijesnica bokeljskog pomorstva** – te brojnih članaka, osvrta i tekstova druge vrste.

Antun Tonko Tomić preminuo je u 93-oj godini 5. januara 2017. godine. Rodio se u Dobroti 9. januara 1924. godine u pomorskoj porodici kap. **Iva Tomića** i majke **Gizele** rođene **Klačević**, takođe iz dobrotске porodice pomoraca. Bio je oženjen **Miroslavom-Mirom**, rođenom **Brajnović** i sa njom imao tri ćerke, devet unučadi i šest praunučadi.

Bio je svojevrsni hroničar Dobrote. Vodio je svakodnevno privatni dnevnik, počev od 1950. godine. Bilježio je sve značajno što se dešavalo u Dobroti i u dobrotskim porodicama, od rođenja, krštenja, vjenčanja, smrti, raznih crkvenih i svjetovnih proslava i raznih drugih podataka. Takođe, od pomenute 1950. godine zapisivao je meteorološke promjene i bilježio svakodnevno temperaturu vazduha, skoro sve do zadnjeg dana svoga života.

Neumorno i posvećeno je proučavao pomorsku baštinu svoga kraja. Plod toga je ogroman doprinos koji je dao spoznaji naše ukupne pomorske baštine, osobito Dobrotске. Sve ono što je istraživao i sakupljao preko pola vijeka, a to je dokumentirana istorija Dobrote i njenog pomorstva, objedinio je u svom kapitalnom djelu **Dobrota povijesnica bokeljskog pomorstva**.

Tonko je bio višedecenijski neraskidivo povezan sa Pomorskim muzejom u Kotoru, gdje je radio od 1955. godine na dužnosti sekretara Muzeja, sve do sretnog odlaska u penziju 1988. godine. Prelaskom u Pomorski muzej stao je rame uz rame sa već renomiranim vrsnim istraživačima pomorske prošlosti Dobrote, **don Antonom Miloševićem**, **prof. dr Antunom Dabinovićem** i **dr Milošem Miloševićem**.

Bio je član redakcionog odbora poznate stručne periodične publikacije Pomorskog muzeja **Godišnjak** od 1974. godine, od broja 24. **Godišnjak** je publikacija koja je prva na ovim prostorima, kontinuirano, od prvog broja izašlog 1952. godine, objavljivala stručne radove renomiranih autora sa tematikom iz istorije pomorstva Boke Kotsorske, što je u velikoj mjeri i zasluga pok. Tonka. Bio je i član Izdavačkog savjeta, a sporadično i tehnički urednik.

Pomorski muzej u Kotoru 9. septembra 2005. godine dodijelio mu je nagradu **Merito Navali**, za izuzetan doprinos uspješnom radu i afirmaciji Pomorskog muzeja. Nagrada je ustanovljena 2004. godine.

(Za ovaj prilog korišćen je tekst **Slavka Dabinovića**, objavljen u novom **Godišnjaku PMCG**)

Mr Mileva Pejaković Vujošević, kao direktorica Pomorskog muzeja, uručuje nagradu Merito Navali Antunu Tonku Tomiću 9. septembra 2005. g.

Glavni događaji

IZLOŽBE

NAZIV: *Skriveni svijet starih Bokeljskih kužina;*

AUTOR: Mr Mileva Pejaković Vujošević i Jelena Karadžić;
ORGANIZACIJA: PMCG;
MJESTO ODRŽAVANJA: PMCG;
TRAJANJE: Od 25. 2. do 7. 3.

NAZIV: *Priča o moru*, izložba o pomorskoj prošlosti Boke;
ORGANIZACIJA: PMCG i Međunarodni festivala klapa Perast;
MJESTO ODRŽAVANJA: Kotor, Centar za kulturu;
TRAJANJE: Jedan dan – 11. 3.

NAZIV: *Pogled sa Lovćena na starim fotografijama 1890–1940;*
AUTOR: Radmila Adžić;
ORGANIZACIJA: PMCG, Nacionalni parkovi Crne Gore i Dom omladine Trojica;
MJESTO ODRŽAVANJA: Kotor, Tvrdava Trojica;
TRAJANJE: Od 20. 4. do 20. 5.

NAZIV: *Ljudi od željeza na brodovima od drva;*
AUTORI: Boris Čargo i Ljubomir Radić;
ORGANIZACIJA: Hrvatski pomorski muzej u Splitu, Arheološki muzej u Splitu i PMCG;
MJESTO ODRŽAVANJA: PMCG;
TRAJANJE: Od 7. 4. do 27. 4.

NAZIV: *Otrant 100;*
MJESTO ODRŽAVANJA: PMCG;
ORGANIZACIJA: Društvo Jadransko more (DJM) iz Budimpešte i PMCG;
AUTOR: DJM;
TRAJANJE: Od 16. 5. do 1. 6.

NAZIV: *Kulturne i prirodne ljepote Crnogorskog primorja*, izložba najboljih fotografija sa foto konkursa PMCG;

ORGANIZACIJA: PMCG;
MJESTO ODRŽAVANJA: PMCG;
TRAJANJE: Od 30. 9. do 15. 10.

NAZIV: *15 decenija Bokeljske mornarice na fotografijama;*
AUTORI: Ilija Mlinarević, kustos PMCG, i Slavko Dabinović, bibliotekar PMCG;
ORGANIZACIJA: PMCG i Centar za kulturu Grada Krka;
MJESTO ODRŽAVANJA: Galerija Centara za kulturu Grada Krka – *Decumanus*, Grad Krk;
TRAJANJE: Od 7. 10. do 26. 10.

NAZIV: *Brodске knjige – dokumenta pomorske baštine;*
AUTORI: Slavko Dabinović, Danijela Nikčević i Tomislav Bonić;
ORGANIZACIJA: PMCG;
MJESTO ODRŽAVANJA: PMCG;
TRAJANJE: Od 7. 11. do 21. 11.

NAZIV: *Palate grada Kotora i grada Perasta – nekada i sada;*
AUTORKE: Radojka Abramović, viša muzejska savjetnica PMCG, i Jelena Karadžić, muzejska savjetnica PMCG;
MJESTO ODRŽAVANJA: PMCG;
ORGANIZACIJA: PMCG;
TRAJANJE: 22. 12. - 1. 2. 2018.

IZDAVAČKI PROJEKTI

KNJIGA: *Socijalno-ekonomska struktura društva u Kotoru prve polovine XIV vijeka;*
AUTOR: Mr Jovan J. Martinović, arheolog;
IZDAVAČ: PMCG;
BROJ STRANA: 393;
ŠTAMPA: Obod, Cetinje;
PROMOCIJE: Međunarodni naučni skup, Kotor 21. 3. i PMCG, 20. 5.

BROŠURA: *Bokeljska mornarica;*

AUTOR PROJEKTA: Prof. dr Antun Sbutega;
BROJ STRANA: 40;
ŠTAMPA: Obod – Cetinje;
PROMOCIJA: PMCG, 26. 6.

KNJIGA: *Ikona vitezova – Istorija ikone Fileremske;*
AUTOR: Prof. dr Antun Sbutega;
IZDAVAČI: PMCG i Narodni muzej Crne Gore (crnogorsko izdanje), *Aracne editrice*, Italija (italijansko izdanje);
PREVOD: Tereza Albano;
BROJ STRANA: 277;
ŠTAMPA: DPC – Podgorica;
DATUM IZDANJA: 2016;
PROMOCIJA: PMCG u Bogorodičinoj crkvi na Prčanju, 7. 7.

KNJIGA: *Don Niko Luković – 130 godina od rođenja;*
AUTOR: PMCG;
IZDAVAČ: PMCG;
ŠTAMPA: *Gudco*, Perast;
PROMOCIJA: PMCG 22. 9.

KNJIGA: *Lav Svetog Marka, simbol Serenissime, predstavljen u umjetnosti grada Kotora;*
AUTOR: Radojka Abramović, viši savjetnik PMCG;
IZDAVAČ: PMCG;
BROJ STRANA: 103;
ŠTAMPA: GOLBI PRINT d.o.o. Podgorica;

PROMOCIJE

PROMOCIJA: PMCG 20. 11.
KNJIGA: *Fortifikacijska arhitektura Boke Kotorske venedicijanskog perioda (od 15. do 18. vijeka);*
AUTOR KNJIGE: prof. dr Ilija D. Lalošević;
IZDAVAČ: Univerzitet Crne Gore;
MJESTO ODRŽAVANJA: PMCG;
DATUM: 23. 2.

PREGLED DOGAĐAJA PO MJESECIMA

Januar

Poslovično i u januaru 2017. godine u kotorskom Pomorskom muzeju nije bilo posebnih manifestacija kao što su izložbe, prezentacije i slično. Prvi mjesec u godini iskoristili smo da sve-demo bilans prethodne godine i napravimo izvršni program rada za tu godinu. Januar je takođe mjesec kada obavljamo i obimni godišnji popis svih dobara u našem muzeju. Osim evidencije osnovnih sredstava i sitnog inventara, blokova ulaznica, blagajne, kao i obaveza i potraživanja, taj posao je obuhvatio redovnu godišnju registraciju svih eksponata u upotrebi, eksponata van upotrebe, te popis **Godišnjaka**, dvogodišnje muzejske publikacije.

U januaru je u 93. godini umro **Antun Tonko Tomić**, istoričar i hroničar Dobrote i našeg grada, dugogodišnji knjižničar Pomorskog muzeja u Kotoru. U nizu njegovih djela posebno se ističe knjiga **Dobrota – povjesnica bokeljskog pomorstva**.

Februar

Februar je u Pomorskom muzeju obilježila promocija knjige **Fortifikacijska arhitektura Boke Kotorske venecijanskog perioda (od 15. do 18. vijeka)**, autora **prof. dr Ilije D. La-loševića**, redovnog profesora Arhitektonskog fakulteta Univerziteta Crne Gore u Podgorici, rođenog Kotoranina. Promocija je održana 23. februara na prvom spratu Muzeja. Izdavač knjige je Univerzitet Crne Gore. O knjizi su govorili **prof. dr Nađa Kurtović Folić**, sa Fakulteta tehničkih nauka Univerziteta u Novom Sadu, i **prof. dr Svetislav G. Popović**, dekan Arhitektonskog fakulteta Univerziteta Crne Gore.

Savjet Pomorskog muzeja održao je 17. februara X sjednicu u tadašnjem sastavu. Na sjednici su usvojeni: Izvještaj o radu, Finansijski izvještaj i Završni račun Muzeja za 2016. godinu, te Izvještaj revizije muzejskog materijala; Usaglašen je i pred-

log Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji JU Pomorski muzej Crne Gore – Kotor.

Gospođa **Miroslava Dimić**, Gdonatorica našeg muzeja, 9. februara je u Palati Grgurina Pomorskom muzeju darivala četiri albuma starih fotografija: jedan veliki i tri manja. Prethodnog ljeta gospođa Dimić poklonila nam je jedan veliki album sa fotografijama Prčanja. Sve fotografije potiču iz bogate zaostavštine oca gospođe Dimić – **prof. Vinka Đurovića**.

U februaru smo postavili legende na Brajevom pismu uz eksponate u stalnoj izložbenoj postavci. Pločice na Brajevom pismu stavljene su i na vrata biblioteke Muzeja, te nekih drugih prostorija. Završeno je štampanje sedam novih knjiga za vođenje muzejske dokumentacije.

Nada Radimir, najveći individualni darodavac Pomorskog muzeja Crne Gore, preminula je u Kotoru 7. februara u 87 godini. Gospođa Radimir potiče od starih pomorskih, trgovačkih porodica iz Boke Kotorske, Radimir, Radoničić i Smekja.

Mart

U martu smo u Palati Grgurina upriličili izložbu pod nazivom **Skriveni svijet starih Bokeljskih kužina**. Autorke ove, izložbe, su etnologinja **mr Mileva Pejaković Vujošević**, tadašnja direktorica Pomorskog muzeja, i **Jelena Karadžić**, kustoskinja našeg muzeja. Na izložbi je prezentovano posuđe, tekstilne rukotvorine, knjige recepata, upotrebni i dekorativni predmeti koji pripadaju kužini. Izložbu je otvorila istoričarka umjetnosti **Ljiljana Zeković**.

Eksponatima iz Pomorskog muzeja 11. marta u kotorskom Centru za kulturu organizovali smo izložbu o pomorskoj prošlosti Boke Kotorske. Izložba je bila sastavni dio kolažnog programa sa nastupom klapa, pričama i poezijom iz vremena

jedrenjaka, pod nazivom **Priča o moru**. Produkcijski autor ovog druženja je bio Međunarodni festivala klapa Perast.

U Ministarstvu kulture Crne Gore 17. marta smo potpisali ugovor na osnovu koga je to ministarstvo finansiralo šest projekata Pomorskog muzeja Crne Gore u Kotoru po Programu zaštite i očuvanja kulturnih dobara Crne Gore za 2017.

Za učesnike radionice posvećene nematerijalnoj kulturnoj baštini, koju su organizovali Ministarstva kulture Crne Gore i UNESCO centar II kategorije za nematerijalnu baštinu iz Sofije, u našem muzeju je 12. marta priređen prijem i obilazak zbirki i spomen sobe Bokeljske mornarice. Radionica je održavana na Cetinju i u Kotoru od 7. do 12. marta.

Ambasador države Palestine u Crnoj Gori **Rabi Alhantouli (Rabii Alhantouli)** posjetio je 23. marta Pomorski muzej Crne Gore tokom svoje prve zvanične posjete Opštini Kotor.

Pomorskom muzeju je krajem marta uručena zahvalnica škole za osnovno i srednje muzičko obrazovanje **Vida Matjan**. Zahvalnica nam je dodijeljena za *doprinos i podršku postojanja i kvaliteta rada* u ovoj školi.

April

U aprilu smo ugostili međunarodnu izložbu pod nazivom **Ljudi od željeza na brodovima od drva**, autora **Borisa Čarga** i **Ljubomira Radića**. Posvećena je najvećoj pomorskoj bici na Jadranu, čuvenoj Viškoj bici iz jula 1866. godine, u kojoj su se, prije 151 godine kod ostrva Vis (Hrvatska), sukobile austrougarska i italijanska flota. Izložbu su priredila dva muzeja iz Splita – Hrvatski pomorski muzej i Arheološki muzej – a organizovana je u saradnji sa našim muzejom. Izložbu je otvorio **Veselko Grubišić**, ambasador Republike Hrvatske u Crnoj Gori. Boris Čargo je govorio o izložbi i samom događaju. Još su govorili **dr Danka Radić**, direktorica Hrvatskog pomorskog muzeja Split i **Damir Kliškić**, direktor Arheološkog muzeja. Izložba je imala premijeru prethodne godine povodom 150. godišnjice Viške bitke, na Visu. Prije Kotora gostovala je još u Splitu i Rijeci.

Pomorski muzej Crne Gore i Opštinska javna ustanova **Muzeji Kotor** 21. aprila predstavili su stručnoj javnosti svoj izdavački poduhvat: knjigu **Socijalno-ekonomska struktura društva u Kotoru prve polovine XIV vijeka**, **mr Jovana J. Martinovića**, arheologa, istaknutog naučnog i kulturnog radnika iz Kotora. Riječ je o doktorskoj disertaciji našeg poštovanog sugrađanina koja neobičnim spletom okolnosti nije odbranjena. Predstavili smo je učesnicima međunarodnog naučnog skupa **Isprepleteni identiteti: Kotor, Dubrovnik i njihovo zaleđe u višestoljetnoj perspektivi**. Učesnici ovog dvodnevnog skupa posjetili su Pomorski muzej i tom prilikom **mr Mileva Pejaković Vujošević** uručila im je po primjerak Martinovićeve knjige.

Tvrđava Trojica bila je mjesto gdje je 20. aprila otvorena izložba pod nazivom **Pogled sa Lovčena na starim fotografijama 1890 – 1940**, u čijoj je organizaciji učestvovao i naš muzej.

Autorka izložbe fotografija, na kojima dominira divlja ljepota Lovčena, je istoričarka umjetnosti **Radmila Adžić**. Predstavljeno je bilo 150 starih fotografija i razglednica koje su snimljene na Cetinju, Ivanovim koritima, Kotoru i Tivtu. Izložbu je otvorio poznati režiser **prof. Vladimir Perović**.

Početkom aprila započeli smo renoviranje dijela prostora u Pomorskom muzeju. U ovoj obimnoj akciji renovirani su dio neiskorišćenog prostora koji će biti buduća galerija Pomorskog muzeja, zatim pomoćno stepenište, kao i toaleti.

Maj

Direktorica Pomorskog muzeja **mr Mileva Pejaković Vujošević** početkom maja otišla je u penziju. Mjesto direktora Muzeja preuzeo je diplomirani pravnik **Andro Radulović**, do ove promjene direktor OJU **Muzeji Kotor** i član Savjeta našeg muzeja. Odluku o razrješenju dužnosti gospođe Pejaković Vujošević i imenovanju gospodina Radulovića za novog direktora JU Pomorski muzej Crne Gore Kotor donjela je 28. aprila Vlada Crne Gore u okviru svojih zakonskih nadležnosti. Sa ovom odlukom Vlade upoznat je 19. maja Savjet Pomorskog muzeja.

Stogodišnjicu Otrantskog baraža i Prvog Svjetskog rata, Pomorski muzej Crne Gore Kotor i društvo *Jadransko more* (*Adriatic Sea Association*) iz Budimpešte obilježili su izložbom fotografija pod nazivom **Otrant 100**. Otrantski baraž je jedan od najvećih pomorskih okršaja na Jadranu za vrijeme Prvog Svjetskog rata. Izložba je otvorena 16. maja u Palati Grgurina, a istog dana istovjetna postavka je predstavljena i u Budimpešti. Na izložbi su govorili **Srećko Čulić**, član rukovodstva društva *Jadransko more* iz Splita i **Ilija Mlinarević**, kustos Pomorsko-tehničke zbirke našeg muzeja.

Kapitalno djelo našeg istaknutog sugrađanina **mr Jovice Martinovića – Socijalno ekonomska struktura društva u Kotoru prve polovine XIV vijeka** – predstavili smo širem auditorijumu 20. maja, na dan kada se obilježava međunarodna manifestacija *Noć muzeja*. Knjiga je zajednički izdavački projekat našeg muzeja i OJU *Muzeji Kotor*. Stručnjaci su knjigu ocijenili kao dragocjeni naučni doprinos proučavanju, kako Kotora, tako i istorije balkanskih, mediteranskih i evropskih gradova ovog perioda. Na promociji knjige govorili su autor mr Jovica Martinović, novi i dotadašnji direktori Pomorskog muzeja, **Andro Radulović** i **mr Mileva Pejaković Vujošević**, te **dr Gracijela Čulić**.

Naš muzej 26. maja posjetila je delegacija italijanskog grada Monfalcone na čelu sa gradonačelnicom **Anom Marijom Čizint** (Anna Maria Cisint).

Tokom maja u Pomorskom muzeju je završeno renoviranje prostora ispred toaleta u prizemlju Palate Grgurina. Urađena su i neka druga dotjerivanja muzejskog prostora.

Jun

Povodom dana najstarije pomorske bratovštine naš muzej je objavio i 26. juna u Palati Grgurina promovisao brošuru pod nazivom **Bokeljska mornarica**, **prof. dr Antuna Sbutega**, admirala Bokeljske mornarice. Objavljivanje ilustrovane brošure finansijski je podržalo Ministarstvo kulture

Crne Gore. Autor je obimnu građu brojnih autora o 12 vjekova bogatoj istoriji Bokeljske mornarice sažeo na 15 strana čistog teksta. Publikacija sa fotografijama ima 40 strana. Prvo izdanje objavljeno je na crnogorskom i engleskom jeziku, u po 300 primjeraka. U planu je i štampanje većeg broja primjeraka na italijanskom i drugim jezicima. Detaljnije o knjizi su govorili autor prof. dr Antun Sbutega i tadašnji ministar kulture Crne Gore **mr Janko Ljumović**. Goste je pozdravio **Andro Radulović**, direktor našeg muzeja.

Oficiri i viša posada školskog broda Vojne Mornarice Italije **Palinuro**, posjetili su 29. juna Pomorski muzej. Grupu su predvodili ataše za odbranu pri italijanskoj ambasadi u Beogradu, pukovnik **Paolo Sfero (Sferro)** i zapovjednik ovog trojarbolnog jedrenjaka, kapetan fregate **Duzepe Valentini (Giuseppe Valentini)**. Sljedećeg dana, 30. juna, Muzej su obišli pitomci prve godine Mornaričke srednje škole *Frančesko (Francesco) Morosini* iz Venecije, koji su na *Palinuru* plovili u sklopu praktične obuke plovidbe.

Sredinom juna u našem muzeju počeli su dogovori o izradi uniformi Bokeljske mornarice iz sredstava koje je odobrilo Ministarstvo kulture Crne Gore za tu namjenu. Tim povodom u Muzeju je 12. juna bio gospodin **Vaid Turusković**, izrađivač narodnih nošnji i kolekcionar, sa suprugom **Nevinom**, iz Tuzi.

Jul

Knjigu **Ikona vitezova – Istorija ikone Fileremske**, autora **prof. dr Antuna Sbutega**, Pomorski muzej Crne Gore predstavio je 7. jula u Bogorodičinoj crkvi na Prčanju. Knjiga je objavljena u zajedničkom izdanju našeg muzeja i Narodnog muzeja Crne Gore na Cetinju, a istovremeno je objavljena i u Italiji od izdavača *Aracne editrice*, pod naslovom *Icona dei cavalieri: Storia della Madonna di Fileremo e altre storie a essa collegate*. Autor je zapravo napisao knjigu na italijanskom jeziku, ali je želio da prvo bude objavljena u Crnoj Gori, što je i učinjeno u prevodu **Tereze Albano**. Na 280 strana i uz dosta ilustracija autor detaljno analizira dugu, veoma interesantnu i malo poznatu istoriju ikone Bogorodice

Fileremske. O knjizi su govorili recenzent knjige **prof. dr Aleksandar Čilikov** i sam autor prof. dr Antun Sbutega. Goste je pozdravio **don Ivo Ćorić**, župnik na Prčnju i Stolivu, a prigodnu riječ održao je **Andro Radulović**, direktor Pomorskog muzeja.

Rumen Radev, predsjednik Bugarske, sa članovima svoje delegacije posjetio je 12. jula, Pomorski muzej Crne Gore Kotor. Nakon posjete Muzeju gospodin Rumen Radev upisao se u knjigu utisaka naše institucije gdje je ostala zapisana sljedeća poruka:

Veoma sam impresioniran da sam vidio tako bogato sačuvanu istoriju.

Krajem jula, tačnije 27. jula, u probni rad smo stavili interaktivni ekran. Interaktivni ekran pruža veliki broj informacija na jednom mjestu i olakšava svakom gostu snalaženje kroz Muzej. Stručni posao instalacije interaktivnog ekrana obavio je **Uglješa Samardžić** iz firme *Tricen*. Interaktivni ekran je postavljen u holu Muzeja.

Avgust

U avgustu u Palati Grgurina nije bilo otvaranja izložbi, prezentacije knjiga ili sličnih kulturnih događanja, ali se intenzivno radilo na pripremi manifestacija čije se finale vidjelo u septembru i u oktobru. Preko Ministarstva kulture Crne Gore Muzej se uključio i međunarodni projekat **Međunarodna biblioteka**, nabavili smo novu opremu i sredstva za restauratorsko-konzervatorsku radionicu. Završena je restauracija i konsolidacija nekoliko starih slika. U Muzej je stigao projekat tehničke dokumentacije za uređenje unutrašnjeg prostora galerije i laboratorije za konzervaciju, te projekat za sanaciju dijela krovne konstrukcije Palate Grgurina.

Članica Senata SAD, senatorka **Suzan Kolins** (**Susan Collins**) sa suprugom **Tomasom Daffrom** (**Thomas Daffron**) i gospođa **Margaret En Ujehara** (**Margaret Ann Uyehara**), ambasadorica SAD u našoj državi, obišli su 12. avgusta Pomorski muzej. Uvažene gošće su u knjizi utisaka ostavile sljedeće poruke:

Predivan muzej (S. Kolins) i *Hvala veoma mnogo za predivnu turu ovim izuzetnim muzejom* (M. En Ujehara).

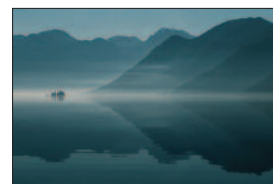

Don Niko Luković – 130 godina od rođenja, knjiga je koju smo izdali u čast jednog od najumnijih ljudi Boke Kotorske i jednog od utemeljivača kotorskog Pomorskog muzeja. Knjigu smo promovisali u Palati Grgurina 22. septembra, upravo povodom vijeka i tri decenije od rođenja uvaženog sugrađanina. Riječ je o samostalnom izdavačkom poduhvatu Pomorskog muzeja, u kome su sabrani svi radovi don Nika Lukovića objavljeni od 1952. do 1969. godine u *Godišnjacima* naše institucije.

O knjizi i nezaobilazno o znamenitom katoraninu govorili su **Andro Radulović**, direktor Pomorskog muzeja, i **Ilija Mlinarević**, kustos našeg muzeja, a monsijor **don Anton Belan**, generalni vikar Kotorske biskupije, detaljnije je pričao o samom don Niku Lukoviću koga je lično poznavao i s kojim je bio blizak.

Prve tri nagrade na foto konkursu sa temom **Kulturne i prirodne ljepote Crnogorskog primorja** dobili su: **Nebojša Nišić**, (prva nagrada) za fotografiju **Morning in Boka Bay (Jutro u Boki Kotorskoj)**, **Ivan Vojnić** (druga nagrada) za rad **Gospa od Škrpjela**, i **Ranko Maraš** (treća nagrada), za fotografiju **Vrata od grada**. Trojici prvonagrađenih pripale su novčane nagrade u iznosima od 250, 200 i 100 eura za prvu, drugu i treću nagradu.

Nagrade trojici autora uručene su 30. septembra u 19 sati u Pomorskom muzeju Crne Gore Kotor, kada je u prostorijama Muzeja na prvom spratu otvorena izložba 30 najboljih radova koje je odabrao isti žiri. Izložbu su činile fotografije ukupno 15 autora.

Izbor najboljih fotografija i autora obavio je žiri u sastavu **dr Stevan Kordić** i **Zoran Nikolić**, poznati i priznati umjetnički fotografi, te **Radojka Abramović**, viši savjetnik u našem muzeju. Žiri je svoju odluku objavio 11. septembra. Na konkurs je stiglo 194 fotografije 41 autora iz Crne Gore i regiona.

Pomorski muzej Crne Gore Kotor u septembru je dobio novi Savjet. Članovi Savjeta u novom sastavu su: **Đuro Beli Prijić**, likovni umjetnik (predsjednik), istaknuti crnogorski slikar **Draško Dražić** (član), etnolog i antropolog, kustos Muzeja Grada Perasta **Dragana Lalošević**, (član), konzervator **Vesna Prlija** (član) i bibliotekar našeg muzeja **Slavko Dabinović**, (član, predstavnik zaposlenih). Konstitutivna sjednica Savjeta održana je 14. septembra

Delegacija NR Kine, koju je predvodio **Ma Peihua**, potpredsjednik Sveskopskog narodnog političkog savjetodavnog kongresa, 26. septembra je posjetila Pomorski muzej. Gosti iz Kine stigli su u pratnji izvanrednog i opunomoćenog ambasadora NR Kine u Crnoj Gori **Cui Zhi Wei**, te predsjednika Opštine Kotor **Vladimira Jokića**.

Gospođa **Stanka Turčinović** 14. septembra je našoj instituciji poklonila nekoliko dragocjenih predmeta.

Oktobar

Na manifestaciji **Štorija No galiji – Cristo Ressussitato 2017**. Pomorski muzej Crne Gore je predstavio izložbu **Petnaest decenija Bokeljske mornarice na fotografijama**, izloživši pritom samo manji dio bogate istorije jednog od najstarijih udruženja pomoraca. Manifestacija **Štorija o galiji – Cristo Ressussitato** održava se svake godine od 5. do 8. oktobra na Krku (Hrvatska), u danima koji su neposredno prethodili Lepantskoj bici i kada se dogodila ta najveća pomorska bitka u istoriji u kojoj su učestvovala galije, odnosno brodovi na vesla. Sama bitka održana je 7. oktobra 1571. godine.

Osnovni, tematski fundus izložbene postavke činilo je više od stotinu fotografija koje prate događanja vezana uz djelovanje Bokeljske mornarice posljednjih 15 decenija. Uz fotografije predstavili smo i odore, oružje i jednu maketu jedrenjaka.

Autori izložbe su **Ilija Mlinarević**, kustos, i **Slavko Dabinović**, bibliotekar našeg muzeja. Na svečanosti otvaranja izložbe govorili su **Maja Parentić**, direktorica Centra za kulturu Grada

Krka, **Andro Radulović**, direktor Pomorskog muzeja Crne Gore Kotor, i **Darijo Vasilić**, gradonačelnik Grada Krka, koji je izložbu otvorio. Izložba je održana u galeriji *Decumanus*, sastavnom dijelu Centra za kulturu Grada Krka.

Predsjednik Republike Mađarske **Janoš Ader** sa suprugom **dr Anitom Herceg** posjetio je 5. oktobra Pomorski muzej Crne Gore Kotor. Predsjednik Ader je naš muzej obišao drugog dana dvodnevne zvanične posjete Crnoj Gori. Vodič uvaženim gostima iz Mađarske bila je **Dolores Fabian**, naša dugogodišnja saradnica. Gospodin Ader se upisao u knjigu utisaka Muzeja gdje je ostala slijedeća poruka:

Uz veliku zahvalnost za fascinantnu posjetu ovoj bogatoj riznici pomorske istorije i slavne istorije Grada.

Početkom oktobra kupili smo dva isušivača vlagu za muzejsku biblioteku. Ove mašine za odvlaživanje vazduha i prostorija trebalo bi da omoguću da se u depou knjiga muzejske biblioteke održava prihvatljiv nivo vlažnosti vazduha.

Novembar

Izložbom **Brodске knjige – dokumenta pomorske baštine** u novembru smo po prvi put javno izložili brodske dnevničke pohranjene u našoj biblioteci. Na panoima su prikazani brodski dnevnički uglavnom sa jedrenjaka, te nekoliko njih sa parnih i motornih brodova duge i obalne plovidbe. Predstavljena su i uputstva i propisi za vođenje brodskih dnevnika na jedrenjacima iz 19. vijeka i na motornim brodovima 20. vijeka.

Naš muzej posjeduje 78 brodskih knjiga, od čega 25 brodskih dnevnika, 13 poručničkih dnevnika, pet dnevnika stroja, jedan dnevnik brodske tereta, 32 brodska dnevnika male obalne plovidbe i dva privatna dnevnika. Najstariji brodski dnevnik koji se čuva u muzeju je iz 1803. godine. Vođen je na brigantinu *Kastore* (*Castore*) koji je plovio pod komandom **Julija Kolovića Matikole** iz Perasta. Ovaj je brodski dnevnik na izložbi prikazan u digitalnom obliku samolistajuće knjige, na 202 stranice.

Autorstvo izložbe o brodskim dnevnicima, u pomorskom svijetu uvažanim kao temeljni dokumenti svakog broda, je bibliotekar Pomorskog muzeja **Slavko Dabinović**, koji je u realizaciji ovog poduhvata imao veliku pomoć **Danijele Nikčević**, dokumentariste naše institucije. Izložbu je otvorio 7. novembra kapetan duge plovidbe **Nedeljko Radulović**. U programu otvaranja izložbe, pored kapetana Radulovića, govorili su još i **Andro Radulović**, direktor kotorskog Pomorskog muzeja, i autor izložbe. Realizaciju izložbe finansijski je pomoglo Ministarstvo kulture Crne Gore.

U novembru smo objavili i predstavili knjigu **Lav Svetog Marka, simbol Serenissime, predstavljen u umjetnosti grada Kotora**, čija je autorka **Radojka Abramović**, viši savjetnik Pomorskog muzeja Crne Gore. Tema ove knjige, koja predstavlja možda i najznačajnije djelo Pomorskog muzeja u 2017. godini, obuhvata vremenski period od 1420. do 1797. godine, kada je Kotor bio u sklopu moćne hiljadugodišnje Mletačke Republike.

Promociju smo upriličili 20. novembra, u sklopu obilježavanja 21. novembra, dana Opštine Kotor. Osim autorke Radojke Abramović, na promociji su govorili **Andro Radulović**, direktor kotorskog Pomorskog muzeja, **don Anton Belan**, generalni vikar Kotorske biskupije, i **mr Jovan J. Martinović**, arheolog, istaknuti naučni i kulturni radnik iz Kotora. Projekat je realizovan pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture Crne Gore u okviru Programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2017. godinu.

Organizacijom izložbe pod nazivom **Palate grada Kotora i grada Perasta – nekada i sada**

Pomorski muzej Crne Gore zključio je svoju bogatu muzeološko-kulturnu aktivnost u 2017. godini. Na 19 panela publici smo predstavili 131 fotografiju kotorskih i peraških palata u njihovom sadašnjem i nekadašnjem izgledu. Autorke izložbe su istoričarka umjetnosti **Radojka Abramović**, viša muzejska savjetnica, i etnološkinja **Jelena Karadžić**, muzejska savjetnica, obje priznate kustoskinje Pomorskog muzeja

Opredjelivši se za koncept prikazivanja palata dva bokeška grada u njihovom prošlom i sadašnjem izgledu, autorke su nastojale napraviti paralelu između izvornih izgleda kotorskih i peraških palata, njihovih promjena kroz istoriju, te njihovog izgleda i funkcije danas.

Izložbu je u predvečerje blagdanskih praznika, 22. decembra, otvorila **Jovana Lalošević Vido- vić**, istoričarka umjetnosti i istraživač u oblasti zaštite kulturne baštine Boke. Osim nje, u programu otvaranja izložbe govorile su obje autorke, te **Andro Radulović**, direktor Pomorskog muzeja Crne Gore.

Izložba je bila uključena u državni Program zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2017. godinu.

Primjereno širem kontekstu izložbu smo realizovali u saradnji sa Ministarstvom kulture Crne Gore.

Lode i Savindan 2018

Kotorani pravoslavne i katoličke vjeroispovjesti su 27. januara tradicionalno proslavili Savindan i početak Tripundanskih svečanosti. Građani, predstavnici lokalne vlasti, počasni odred Bokeljske mornarice Kotor i Gradska muzika najprije su, kako nalaže običaj, obilježili Savindan ispred crkve Svetog Nikole u Starom gradu, a potom su pred katedralom tačno u podne saslušali *Lode*, pohvale svecu-zaštitniku grada, i ispratili podizanje zastave Svetog Tripuna.

Pošto je dječji hor Srpskog pjevačkog društva *Jedinstvo* otpjevao Salgeti-jevu *O srpska mlada nevina čeda* i Himnu Svetom Savi, okupljenim građanima obratio se paroh kotorski protojerej stavrofor **Momčilo Krivokapić**.

Da živimo svi u slozi, Sveti Savo ti pomози. Okupili smo se na ovom trgu svi zajedno, raznih ideologija i različitih nijansi u vjeri. Svako ko je došao na ovaj trg je dobrodošao i došao je zato što ima čisto srce i nema ružne misli. I zato, ponavljam: Da živimo svi u slozi, Sveti Savo ti pomози. To je, ustvari, zavjetna misao – poručio je paroh Krivokapić.

Pohvalivši Gradsku muziku što je obnovila divan kotorski običaj da pred Svetim Nikolom sviraju himnu Svetom Savi, on je dodao da treba obnavljati ono što je dobro, čuvati i poštovati razlike.

Neka svako drži svoje, ali neka poštuje tuđe. To je mudrost života. Živi bili svi i blagoslov neka bude na svima vama – poručio je paroh kotorski protojerej stavrofor Momčilo Krivokapić.

Nakon svečanosti ispred hrama Svetog Nikole,

Gradska muzika se, zajedno sa građanima i vjernicima jedne i druge vjeroispovijesti, zaputila ka katedrali gdje su zajedno sa odredom Bokeljske mornarice pozdravili početak Tripundanskih svečanosti. Tačno u 12 sati mali admiral Bokeljske mornarice **Luka Jovana Kovačević** sa lođe katedrale Svetog Tripuna je izgovorio *Lode* – pohvale Svetom Tripunu, zaštitniku grada Kotora.

Godišnje ponovljenje svečanosti koju smo spremni da svetujemo, dok oživljuje u nama najmilije bogoljubne uspomene, podsjeća nas na sjajna djela naših praotaca, koji pod okriljem Čudotvorca čije svete moći Kotor poštuje, postadoše zaslužni za vjeru i za domovinu, a nama njihovim sretnim potomcima ostaviše slavno nasljedstvo. Dakle, građani, nek se i ove godine proslavi predajnim sjajem i uobičajenim obredima ova nama tako mila svečanost, a neka nama svima bude podstrek isti onaj svetac radi kojeg se ona i svetkuje. Ne-ka se tim najprije iskaže slava Bogu Velikome, te poklon i štovanje slavnoj Djevici Mariji i poglavitom mučeniku Isusovu Svetom Tripunu. Ej dopusti, Veliki Bože, nek se za toliki niz stoljeća, koliko je do sada minulo trenutaka, razvije svake godine proslavljeni ovaj stijeg, a uvijek u slozi, sreći i ljubavi. Slava! Slava! Slava – uzviknuo je Kovačević okupljenima.

Izgovaranjem Loda, ovog januara izgovarene po 1209. put) svečano su počele ovogodišnje Tripundanske svečanosti u našem gradu.

(O malom admiralu na strani 12)

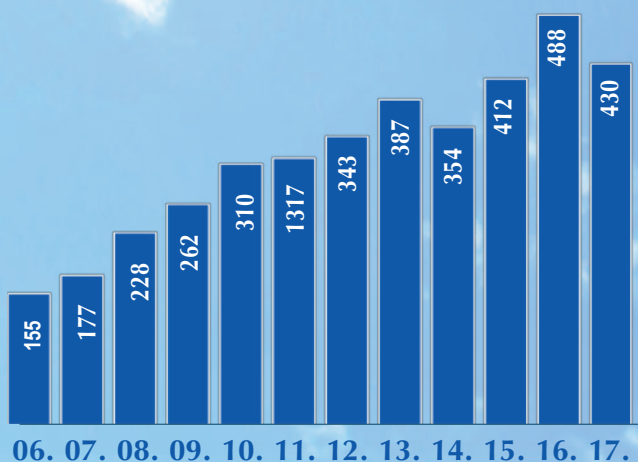
Pomorstvo u KOTORU danas

U Kotorsku luku u januaru su dolazila samo tri kruzing broda i to: **Costa Luminosa**, **Athena**, i **Artemis**. Zabilježena su četiri njihovih uplovljavanja: *Costa Luminosa* 4. januara, *Athena* 5. (isplovio 6.) i *Artemis* 7. isplovio 8.) i 14. (isplovio 15. januara).

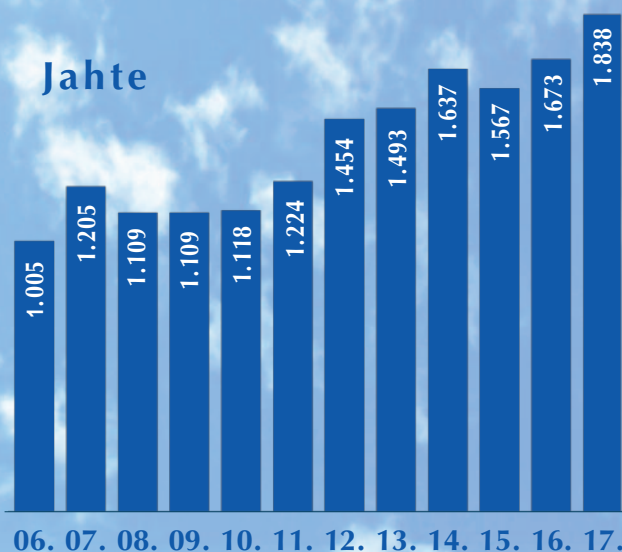

Brodovi i jahte u Kotoru od 2006. do 2017. godine

Brodovi

Jahte

LUKA KOVAČEVIĆ MALI ADMIRAL ZA 2018: Na svečanoj sjednici Admiralata i Upravnog odbora Bokeljske mornarice, održanoj 13. januara, odlučeno je da se ove, 2018. godine, u zvanje malog admirala imenuje **Luka Kovačević** iz Herceg Novog.

Osmogodišnjeg Luku je za novog malog admirala preporučio odličan uspjeh u školi, bavljenje sportom, kao i tradicija pomorstva u porodici. Lukin predak je učesnik pobune mornara u Boki Kotorskoj, početkom 1918. godine.

Izbor malog admirala Bokeljske mornarice Tradicionalno se obavlja na Karike, 13. januara, u znak sjećanja na daleku 809. godinu, kada je kotorski trgovac Andreaci Saracenis od venecijanskih pomoraca otkupio relikvije sv. Tripuna.

PREDAVANJE U DOMU MORNARICE:

Udruženje pomorskih kapetana Crne Gore u saradnji sa Bokeljskom mornaricom

31. januara je u Domu Bokeljske mornarice u Starom gradu organizovalo predavanje *Zakonski i institucionalni uslovi*

neophodni da bi se domaći investitori podstakli da investiraju u domaću privredu, sa osvrtom na crowdfunding. Predavač je bio **prof. dr Ivo Paparela**, univerzitetski profesor iz Dubrovnika, član Bokeljske mornarice Kotor.

Ivo Paparela (lijevo)

Pomorstvo

Rječnik

OPLATA: Vanjsko opločenje koje se postavlja na konstrukciju kostura broda. Vanjska oplata je nepropusna ljuska, opna, stjenka trupa broda. Vanjsku oplatu sačinjavaju oplata dna i bočna oplata. Osigurava brodu nepropusnost i sudjeluje u osiguranju njegove čvrstoće. Oplatu broda od drveta čine drvene platice koje se zakivaju, a oplata metalnog broda se sastoji od limova spojenih zavarivanjem.

Kod starih jedrenjaka oplata je cjela spolja premazivana smolama, uljanim premazima i katranom.... Španski galeoni, kao i svi ostali iz 15-17 vijeka su ispod vodene linije imali podebljanu drvenu oplatu. U prostor između dasaka oplata utiskivala su se tijesno i čvrsto konopljina vlakna kako bi hermetizovali trup. Preko toga je obavezno išao sloj katrana koji je štitio kako drvo tako i konopljina vlakna. Morski organizmi naročito u tropskim predjelima razne vrste crva koje se hrane drvetom su nagrízale oplatu i katran je sprečavao prodor i oštećenja trupa.

Stari jedrenjaci

Brigantin *Aust Areopago*; Građen u Rovinju 1830 g. Obnavljan 1845. i 1853. g; 272 t; Ulje na platnu, Bazi Ivanković; Od 1849-58.g. kap. je Blažo (Tripo) Matković koji je zavještao sliku broda Gospi od Škrpjela